Van der Goes van Naters: Een inleiding over de buitenlandse politiek nù, betekent een zeker risico.

Er zijn een aantal vraagstukken, en daaronder de belangrijkste, waarover sommigen van ons reeds een half jaar of langer een standpunt hebben ingenomen, en *moesten* innemen, omdat dit — 't gaat vooral over de Europese integratie — van ons werd gevraagd. De Partij zelf behoeft eerst nù over die beginselen te beslis- sen; zij staat nog vrij. Terwijl ik dus voor een aantal van die vraagstukken mij als verdediger voel, moet ik toch ook een objectieve besluitvorming van het Congres mogelijk maken.

Ik zal er in ieder geval ernstig naar streven, deze functies van *verdediger* en *rapporteur* zo weinig mogelijk door elkaar te halen.

Zullen er grote verschillen voor de dag komen? Ik geloof het niet. Wij hebben een paar jaar geleden een Buitenlands Congres gehad, met conclusies; wij hebben ook op ons laatste Partijcongres en ons Verkiezingscongres buitenlandse resoluties en paragrafen aangenomen; ook zeven uitgewerkte conclusies uit ons Planboek 'De Weg naar Vrijheid'.

Dit alles ligt bewust ten grondslag aan de U nù aangeboden Congresresolutie; het ligt ook ten grondslag aan deze inleiding.

Ik mag dus wel zeggen, dat deze uitgangspunten een zeker gemeenschappelijk goed vormen. Dat is niet weinig; het omvat tien punten:

1. Geen absoluut pacifisme, geen neutralisme of Derde Weg;
2. Verdediging van het Westen tegen communistische agressie;
3. Solidariteit met Amerika, vanuit ons *eigen* wezen;
4. Een eigen socialistische houding ten opzichte van de ontwikkeling van de aarde;
5. Een eigen socialistische houding ten opzichte van kolonialisme en emancipatie;
6. Versterking der Atlantische Gemeenschap;
7. Een principieel federalistische gezindheid;
8. Europese eenheid door boven-nationale gemeenschappen;
9. Europese economische en monetaire samensmelting;
10. Een politieke omlijsting voor dit alles met eigen *gezag* en eigen organen.

Dit alles ligt dus aan het *wereldbeeld* van de Partij van de Arbeid ten grondslag. Als het Ijzeren Gordijn er niet was, zou dit stellig nu al meer zijn dan een wensbeeld, maar het Ijzeren Gordijn *is* er; de U voorgelegde resolutie begint met het te constateren en er de consequenties van te trekken. Die zijn de consequenties van een afschuwelijke situatie. Op

het moment, dat de Duitse Bondsdag een morele schuld aan het Joodse volk naar beste weten heeft trachten af te lossen, beladen de Russen zich dagelijks met nieuwe schanddaden van een ziekelijk antisemitisme. Dit *is* niet de houding van een 'jong volk in opkomst'; dit is een ernstige zielskwaal, een ziekelijke regressie, die quasi-verzoeningen — & la Malenkow of Tsjoekof — temidden van terreur en chicane — alleen maar griezelig maken. Laat men goed weten: de Russen zijn beter bewapend en gevaarlijker dan ooit te voren, en iedere versterking, politiek of militair, die het Westen uitstelt of achterwege laat, is een stuk verraad aan onszelf! Alleen als we een meer gelijke partner zullen zijn — over een jaar of twee misschien — is er enige kans, zo niet op een verzoening, dan toch op een bestand. De agressieve waanzin, het laffe antisemitisme van de Russen, waarover De Kadt onlangs zo treffend heeft geschreven, zij vormen de reeds acht jaar lang herhaalde prikkel, waarop het Westen nu eens eindelijk het antwoord zal moeten geven, op straffe van een zekere ondergang.

Deze verdediging van de democratie mag vooral niet negatief worden gezien. Het is geen verdediging uit angst. Haar onmiddellijke consequentie is: het opnemen van andere, niet Westerse, nog koloniale volken in haar sfeer; het bevorderen van hun vrijmaking en rechtsgelijkheid; het bouwen van een economische opgang voor de minder ontwikkelde gebieden. Als deze waarden niet langer het monopolie van de Westeuropese cultuurkring zijn, als de beschaving niet langer aan dat Westen gebonden is, als 'het Westen' niet meer superieur is, maar als begrip verdwijnt, zal het Westen, door zichzelf te verliezen, het hebben gewonnen.

Op het ogenblik is het nog zo, dat een wereldorganisatie iedere dag opnieuw wordt lamgeslagen. De *Verenigde Naties* kunnen geen enkel rechtsgezag uitoefenen, dank zij de Russische veto's. De sancties tegen de afslachting van Zuid- Korea berusten op een gelukkig toeval, dat zich niet herhaald heeft. Daarom is ook een wereldfederalisme — diepe wens van velen — nù onbestaanbaar. De Russen vormen trouwens niet de enige belemmering: een federalisatie vereist een zekere gelijkheid van denken en van leven, van politieke en van economische instellingen, die op mundiaal gebied en zelfs in de Atlantische sfeer nog lang niet bestaat. Al is er dan ook een soms revolutionnaire ontwikkeling aan de gang....

Is er dan een toekomst? Op den duur zal ook in Rusland en communistisch Azië de drang naar meer comfort — ook *geestelijk* comfort — onweerstaanbaar worden.

Men zal, als men 's ochtends wakker wordt, niet meer willen schrikken, en denken: Daar is

de geheime politie, maar: Wat is de melkboer vroeg vandaag. Als die drang zal zijn bevredigd, dan zijn we gered!

Een belemmerende factor — al denken zij er zelf anders over — is de neutralistische houding van sommige socialistische partijen in het vrije Azië — zoals op het congres te Rangoon in India gebleken is. Tóch behoren zij bij ons....

Er zijn ook overgangen: Joegoslavië. Het bezoek van Tito aan Engeland betekent een verrassende versterking van de gezamenlijke veiligheid. Wij moeten dit land nu geheel in het Westen opnemen; het vraagt er om. In Juni zal er in Den Haag een contact met hen zijn, in een Congres voor Internationale Vrede. De initiatiefnemer hiervan, Mosche Piade, is de vorige week in ons land geweest; hij heeft ook uw inleider bezocht. Hij weet onze bezwaren en hij vraagt ons ze uit te spreken. Laten wij elkaar de waarheid zeggen; maar dat betekent al: ernstig contact....

Werkelijker wordt voor ons ook: de *Atlantische Gemeenschap.* Niet alleen als een militair verdrag, maar als een volledige politieke, economische, financiële en culturele samenwerking.

Deze Gemeenschap: bestaat zij uit twee zuilen: Amerika en Europa, of uit drie: Amerika, het Britse Gemenebest en ons Continent? Uit de Verklaring van Washington van September 1951 is het niet duidelijk. Maar wèl duidelijk is, dat we de twee-zuilen-kant uit moeten: dat Engeland bij Europa behoort; dat Europa méér is, dan alleen het Continent!

In de Amerikaanse zuil hebben de Verenigde Staten met hun Marshall-hulp, met hun militair hulpprogramma, onbetwistbaar de leiding. Maar niet alleen dáármee. In Amerika zelf vindt een aangrijpende omwenteling plaats. Wij mogen dan al veramerikaniseren: Amerika wordt Europees. Een nieuw boekje, met wel dertig kleine meesterwerkjes van dertig verschillende auteurs: 'New World Authors', heeft diepe indruk op mij gemaakt. Bij deze jonge, grotendeels hier onbekende Amerikaanse schrijvers, berust mede de Europese geest.

De Amerikaanse presidentsverkiezing was een gebeurtenis van Europees belang. Ook de Republikeinen blijken, gelukkig, hun verantwoordelijkheid voor de gang van zaken in Europa te aanvaarden. Zo heeft Foster Dulles in Rome getuigd van de bittere noodzaak van Europese *economische* integratie, van *militaire* integratie; maar vooral ook van *politieke* integratie in dit versplinterde Europa, in de geest van wat in Straatsburg is verricht. Hier ligt òns deel van de Atlantische Gemeenschapstaak.

Deze taak, die we met vijftien landen zijn begonnen, kan voorlopig alleen met *zes continentale*

landen worden voltooid. Is dit in strijd met de stelling, dat Engeland tot Europa behoort?

De keuze tussen ‘de Vijftien’ en 'de Zes’ heeft ook in onze Partij tot menig dispuut geleid. Maar eigenlijk zijn we het eens. Liever de Vijftien dan de Zes. *Liever de Zes, dan niets.* Maar liever niets, dan een klein Europa, dat zich afscheurt van de rest en in isolement verstikt.

Met de Vijftien hebben we het drie jaar lang geprobeerd. Zij kunnen alleen tot coalitie, niet tot integratie komen; een politiek gezag over hen is niet mogelijk;

. Engeland en Scandinavië aanvaarden dat *niet.* Zonder politiek gezag kan men wel wàt doen — en dat moeten we blijven doen: de Raad van Europa, als politiek forum; de Organisatie voor Economische Samenwerking; de Betalingsunie — al is door de gezagsloosheid het voortbestaan daarvan onzeker....

Maar daarmee worden nooit ofte nimmer de initiatieven genomen, die dringend nodig zijn, en die autoriteit vereisen: een pool voor de voorname grondstoffen: steenkool en staal; een Europese militaire integratie in Nato-verband; een pool voor de landbouwintegratie; andere gespecialiseerde gezagslichamen; een algemene overkoepelende, democratisch-controlerende, politieke autoriteit.

Het is gebleken, uit het succes van de Kolen- en Staalgemeenschap en uit het principieel aanvaarden van de Defensiegemeenschap, dat de zes aan elkaar grenzende, politiek en economisch in dezelfde sfeer liggende continentale landen: Frankrijk, Duitsland, Italië en de Benelux, wèl tot de erkenning van een bovennationaal gezag kunnen komen; wèl tot overdracht van souvereiniteit van een gezamenlijk orgaan kunnen besluiten. Daarmee is altijd nog een gebied van een 150 millioen mensen gemoeid! Maar bovendien is gebleken, eerst in theorie, toen in de practijk, dat een splitsing tussen deze Gemeenschap en de andere Europese landen kan worden voorkomen, door die Gemeenschap als zodanig aan de — gezamenlijke — Raad van Europa te laten mee doen, en vooral door andere landen, met name Engeland, blijvend bij haar activiteiten te betrekken, zoals nu te Luxemburg al officieel gebeurt.

Met deze ‘associatie’-gedachte is de oplossing gegeven uit het probleem Groot-Europa—Klein-Europa. Maar dàn is er ook geen bezwaar, dat de Zes beginnen, als voortrekker optreden. Dat zal meestal de enige weg zijn, om de zaak te laten beginnen. Dat zal men ook in September in de voortgezette Landbouwconferentie eindelijk moeten gaan begrijpen. Het zou toch niet prettig zijn, als altijd weer de Amerikanen ons op de realiteit moeten wijzen! Laat Mansholt in ieder geval gerust zijn: zijn plan is gezond en reëel, al

berust het op een hoger realiteit dan men in Maart 1953 al kon verdragen.

Deze ‘verzoening’ van mogelijkheden was de oorzaak, dat de *eerste vormgeving* in de geschiedenis der Europese Gemeenschap, het Plan-Schuman voor Kolen en Staal, in ons land grif is aanvaard. Ook, en vooral, door onze Partij. Terecht heeft zij begrepen, dat er hier geen sprake was van een particulier kartel, van ‘een kapitalistische samenzwering’, zoals in het buitenland werd beweerd. De gedachte van publieke *ordening,* op internationaal terrein veelal gemakkelijker aanvaard dan op nationaal gebied, is hier het uitgangspunt; het is tevens onze kans.

Het *doel* van de souvereine Gemeenschap voor Kolen en Staal is *politiek:* de verzoening tussen erfvijanden, die elkaar in drie oorlogen met deze grondstoffen van de zware industrie bevochten hebben. Maar de *middelen* zijn *economisch* gericht: het scheppen van een gemeenschappelijke markt voor deze goederen.

De *bouw* is zwaar opgezet. Er is een Hoge Autoriteit: een ‘regering’ voor deze tot twee producten beperkte super-Staat. Er is een parlement, alleen voor dit onderdeel van de Europese economie: de gemeenschappelijke vergadering van 78 lden. En dan is er nog een afzonderlijk supra-nationaal Gerechtshof, een bijzondere Raad van Nationale Ministers, en tenslotte een adviserend sociaal- economisch college.

Hoe zwaar ook opgezet: — alleen de zware salarissen, die de parlementsleden hier zouden genieten, verdienen correctie: zij berusten slechts op de platte leugen van een buitenlands anti-Europees persbureau — de zaak wérkt, en zij werkt goed,

vooral dank zij de geest die haar chef, Jean Monnet, er in heeft gebracht. Deze geest, misschien niet vrij te pleiten van een zekere technocratie, maar met grote [missing].

Gevaar is er te duchten, wanneer het parlement niet op zijn rechten zou staan. Misschien zal op 8 Juni die zaak in Straatsburg maar eens moeten worden uitgevochten.

Er is meer. Men heeft zich goed vrij gehouden van te grote nationale regeringsinvloed. Ook van te machtige ondernemingsinvloed? Ook dit moet maar eens openlijk bekeken worden....

De zaak is in ontwikkeling: op 10 Februari is de gemeenschappelijke markt voor kolen en voor schroot geopend; op 1 Mei gaat die voor staal open. Met de Engelse Ambassadeur bij de Gemeenschap is al een onofficiële associatievorm verkregen in een geregeld bijeen komend Joint Comittee. Ook Amerika en Zweden hebben er nu ambassadeurs en gezanten; Andere landen zoeken nog naar de voor hen geschikte vormen. Er verschijnt geregeld een 'Staatsblad' (maar deze naam schiet al weer te kort) met de nieuwe, voor een ieder,

regeringen, ondernemingen en Europese burgers, bindende verordeningen der Gemeenschap. Hier is een machtige, boven-nationale publieke macht gekomen, met eigen geldmiddelen, en een eigen Europees ambtenaren - [missing]. De twintigste eeuw is hiermee met een volkomen nieuwe vorm in het Volkenrecht verschenen, boven de nationale Staat uit, een vorm die niet meer is weg te krijgen.

Met het Plan-Schuman is verwezenlijkt, wat een paar jaar lang in de Raad van Europa is voorbereid: de 'Autorités spécialisees'; tot één functie beperkte publiekrechtelijke lichamen in Europa; wij zouden zeggen: een Europese P.B.O. Thans gebruikt men internationaal het begrip uit de sportwereld wel bekend, waarbij men iets tezamen brengt, en dat 'iets' tezamen, afzonderlijk, beheert: een *pool*. . . .

Het Plan-Schuman is dan de pool voor kolen en staal. Moet men nu alleen met deze pool politiek doorgaan, bijvoorbeeld door het stichten van een landbouw- gemeenschap, een groene pool, of moet men tevoren een algemeen politiek kader maken, waarin deze pools worden geplaatst? Voordat men deze beslissende vraag kon bekijken, stuwde de politieke noodzaak tot een *tweede speciale vormgeving* van de Europese Gemeenschap: de Europese verdedigingspool of E.D.G.

Ik zeg: de politieke noodzaak drong hiertoe. Dáárin vindt de E.D.G. haar rechtvaardiging; niet in haar volmaakte bouw. Want die is allesbehalve volmaakt. Zij is halfslachtig en onevenwichtig.

De verdediging van West-Europa *is* niet een kwestie van een gespecialiseerd gezagsorgaan. Zij is een kwestie van leven en dood, die de eerste 18 jaren bij de N.A.T.O. berust, aan wie alle landen van het Atlantisch Verdrag, ook vijf van de zes landen der E.D.G., haar hebben opgedragen. Maar inderdaad: de N.A.T.O. betekent *niet* een samensmelting: onafhankelijke nationale legers maken er deel - van uit. Duitsland is niet in de N.A.T.O. opgenomen; maar wel is het om de redenen, die nu wel bekend zijn, nodig, dat ook de Duitsers worden ingeschakeld bij de verdediging van wat in eerste linie hùn gebied is. Maar die inschakeling dient — ook op eis van de Duitsers zelf — de gevaren van een nieuwe, zelfstandige, machtige Duitse Wehrmacht te vermijden. Dit kan niet, als men alleen met de NA.T.O. zou moeten werken; dit kan wèl, wanneer de zes Schuman-landen tezamen een leger-pool vormen, d.w.z. met één gezamenlijk leger, te vergelijken met dat van de Verenigde Staten, in de N.A.T.O. binnen treden.

Vandaar de pool-vorm der E.D.G., een Hoge Autoriteit, die daar 'Commisariaat' heet: verder

een Nationale Raad van Ministers een parlementaire Vergadering, die ook uit dezelfde personen bestaat als die voor Kolen en Staal.

Maar men kan heel slecht die vragen van leven en dood aan een min of meer technisch Commissariaat overlaten; vandaar dat de — politieke — ministers hier veel meer invloed krijgen, dan bij Kolen en Staal. Het is alleen maar jammer, dat die Raad van Ministers eigenlijk niet een boven-nationaal orgaan, maar een nationaal element vormt. Daardoor heeft de E.D.G. een te gering supra-nationaal karakter. Er zijn een veertigtal nationale veto-mogelijkheden in het Tractaat!

Het halfslachtige zit dus hierin, dat de *basis* van de E.D.G. gedacht is als die van een pool, maar de *top* als een zuiver politiek college; echter meer confederaal dan federaal. Bij de Europese Gemeenschap zèlf komen we hierop terug.

Er zijn *technische* en *economische* moeilijkheden; er dringt een onmogelijke bureaucratie, en ook een onmogelijke verspilling op sommige gebieden. Maar er is niet alléén verspilling. In de Italiaanse 'Weg naar de Vrijheid', getiteld: 'L'Italiano è socialista e non lo sa' (De Italiaan is socialist maar hij weet het niet), heeft onze partijgenoot Lombardo, erkend economisch deskundige op dit gebied, betoogd, dat de economische voordelen van de E.D.G. stellig tegen de nadelen opwegen!

Er zijn, tenslotte, *politieke* moeilijkheden. De Duitse socialisten waren er sterk tegen, vooral omdat zij meenden, dat de E.D.G. de eenwording van Duitsland zou tegenhouden, immers een neutralisatie van geheel Duitsland voorgoed zou uitsluiten. Ditzelfde zou natuurlijk gelden voor iedere Duitse medewerking aan de verdediging van het Westen, bijvoorbeeld in N.A.T.O.-verband; het argument staat dus buiten de E.D.G. Er zijn gelukkig vele vooraanstaande Duitse partijgenoten, die het beslist niet delen! Intussen is het Verdrag door de Bondsdag met een vrij grote meerderheid aanvaard.

En nù is het land van oorsprong, Frankrijk, het zorgenkind. De Franse regering heeft blijkbaar getracht de Gaullisten voor het Verdrag te winnen, door ze de illusie te geven, dat er, naast een Europese macht, een Franse militaire macht blijft bestaan. Reëel is die gedachte — het gaat hier over de befaamde Protocollen — in zoverre het als een Europese zaak wordt gezien, dat Frankrijk zijn niet- Europese gebieden tegen het communisme verdedigt; het beginsel daarvan is namelijk al in artikel 10 van het Verdrag aanvaard. Eén ding is zeker: maakt de Franse regering het de Gaullisten te zeer naar de zin, dan zal het haar heel moeilijk vallen, de steun van onze partijgenoten te krijgen, die, ook in de oppositie,

bereid zijn een werkelijke Europese politiek te steunen. Het duidelijk betrekken van Engeland bij de Defensie-pool en bij de algemene Europese samensmelting, waartoe Engeland wel bereid schijnt, is hun voornaamste redelijke voorwaarde. Het is echter niet genoeg, dat Engeland bereid *schijnt;* Engeland dient ook te zeggen, dat het dit *is.* Dat is niet makkelijk voor een Engelsman. Nu er zo veel van af hangt, mag van Engeland worden gevraagd, neen, mag het worden gesmeekt, dit toch, kort voor de Franse parlementaire behandeling, te doen.

Er hangt inderdaad angstig veel van af.

Er is géén alternatief voor de E.D.G. Dit verdrag, onfraai als het is, is onze brug naar de Europese toekomst; naar betere en verdere integratie. Ook naar recht trekken, van wat er scheef is in de E.D.G. zelf.

Wordt het tractaat nu niet in één van de landen aanvaard, na twee jaar wachten en voorbereiding, dan breekt die brug af; dan is dat een triomf voor de Russen; dan is dat voor ons een ramp. Men behoeft heus niet bij alles te zeggen; wat zullen de Amerikanen wel denken. Maar in dit geval is het niet moeilijk, te voorspellen, wàt zij dan van hun Europese partners wel moeten denken en welke consequenties zij daaruit zullen trekken.

Een alternatief is er niet. Ik weet, dat in Engelse Labourkringen daarover wordt gedacht. Dat is te loven; het pleit voor het verantwoordelijkheidsgevoel, dat onze Engelse kameraden voelen voor de toekomst van Europa. Maar om de Fransen tevreden te stellen, zou dat alternatief even boven-nationaal moeten zijn ten aanzien van de Duitse — èn de andere — militaire bijdragen, als de E.D.G. En hieraan kunnen de Engelsen weer evenmin meedoen als aan de E.D.G.

Laten we dus oppassen voor enige illusie op dit gebiedl Hier komt nog dìt bij. Een afglijden van de boven-nationale weg zou niet hiertoe beperkt blijven. De Politieke Gemeenschap zou er waarschijnlijk niet meer komen, als haar grondgedachte voor haar komst was afgebroken. En de Kolen- en Staalgemeenschap zou niet, op dit nieuwe gebied, politiek geheel alleen kunnen blijven staan. Het zou de afbraak aftekenen van de integratie van Europa!

Bij het vele kwaad, dat ik van de E.D.G. verteld heb — halfslachtig, bureaucratisch, moeilijk hanteerbaar, duur en zwaar opgezet — ben ik verplicht nog één onheil meer te vermelden: met het starten van de E.D.G. heeft men onverantwoordelijk veel op deze éne kaart gezet.

Maar nu dit zo is, moeten wij dit hoge spel ook uitspelen. Verliezen we het, dan ligt het met de toekomst van Europa even moeilijk als vijftien jaar geleden: 1938. Valt de kaart goed, dan kan het samensmeltingsproces een nieuwe impuls krijgen; dan is àlles nog mogelijk en alles weer mogelijk. Dan zijn we uit de onmogelijke dwangpositie van de laatste twee jaar verlost. En: van wat er verkeerd is in de E.D.G. kunnen wij alleen worden bevrijd door haar te aanvaarden!

Uit deze moeilijkheden is in ieder geval iets geboren, wat op zichzelf een groot goed kan worden: de gedachte van een Europese algemeen politieke Gemeenschap: een beperkte Federatie, een soepel opgebouwde Boven-Staat. Beperkt en soepel, omdat hij maar voor een aantal gebieden tot samensmelting zal nopen en omdat de nationale zeggenschap niet dan bij strikte noodzaak wordt aangetast.

beneden de maat

In dit alles kan worden voorzien door deze twee bestaande 'pools' in te brengen in een werkelijk supra-nationaal en werkelijk democratisch bestel. Omdat zowèl de Duitse Bondsdag als de Franse Assemblee dit indertijd als voorwaarde hebben gesteld, heeft men nu zo'n haast met deze zaak gemaakt. Op 10 September 1952 hebben de zes 'Schuman'-ministers aan de leden van het Kolen- en Staalparlement verzocht, zes maanden later, op 10 Maart 1953, een democratische Grondwet af te leveren, compleet met uitvoerende en wetgevende macht, twee Kamerstelsel en boven-nationaal gezag.

De ministers hebben nog een kleinigheid aan deze opdracht toegevoegd, die niet aanwezig was in de oorspronkelijke blauwdruk voor het toekomstige Europa, welke ontleend is aan artikel 38 van het E.D.G.-Verdrag. Die kleinigheid heeft tot nu toe in *alle* Europese samenwerkingsstreven alleen maar ruzie en spanning gebracht, bijvoorbeeld in de Benelux; dit is de eis van economische samensmelting, van monetaire assimilatie, van een gemeenschappelijke markt.

Laat er hier geen misverstand komen; die eis *moest* gesteld worden. Het is een daad van moed en een bewijs van vertrouwen in de Europese parlementariërs, dàt gesteld is. Dat hier van een Nederlands initiatief sprake is, eert ons land. Maar het legt ons tevens de verplichting op van een verstandige mildheid bij het beoordelen van het resultaat van dit onvoorbereide experiment....

Het gaat hier dus om een derde stoot bij de vormgeving van Europa. Deze moet allereerst de twee vorige stoten opvangen. Over de Kolen- en Staalgemeenschap hebben we al gezegd,

dat haar organisatie te zwaar is; bovendien is de democratische contrôle op haar uitvoerders veel te zwak. De E.D.G. is halfslachtig; de politieke beslissingen zijn afhankelijk van gezamenlijke nationale organen, in plaats van een supra-nationaal lichaam. Ook hier blijft de parlementaire controle. Mocht men eigenlijk wel verwachten, dat een onsamenhangend gezelschap van nationale parlementariërs van zes landen en dertig partijen, een zo ongeboord nieuwe taak in zes maanden tijds zou kunnen vervullen? En was iedereen even blij, toen zij per 10 Maart de zes ministers uitnodigden, om tegen de avond een compleet Europees statuut in ontvangst te nemen? Er op gerekend hadden de ministers stellig niet; één van hen had juist op die dag een groep Turken op zijn departement genodigd, zodat de aanbieding nog een dag moest worden vervroegd....

Bij wat ik nu ga zeggen, waarde vrienden, wordt de beloofde objectiviteit even weggeveegd.

Een gevoel van grote trots vervult mij, om wat deze Constituante van de Revolutie onzer Eeuw, heeft tot stand gebracht.

Zij is als volgt te werk gegaan. Aangevuld met negen man uit de drie grote landen, doch verminderd met de Duitse socialisten (die zich afzijdig hebben gehouden, omdat zij in deze arbeid — terecht — een versterking van de E.D.G. zagen, die zij nu eenmaal niet wensen), heeft zij een veelzijdige Voorbereidingscommissie van 26 man gevormd, waaruit weer een Werkgroep van 16 man is geselecteerd. Commissie en Groep zijn sinds September bijna voortdurend bijeen geweest, in Parijs, Rome en Straatsburg. In beide heeft uw inleider het Nederlandse socialisme mogen vertegenwoordigen. Dit zijn wel de belangwekkendste maanden van mijn hele leven geweest.

Het werk was voorbereid door een advies van de vijf knapste volkenrechtskundigen van de Schuman-landen, en door prachtige federalistische studies, die tezamen met de Universiteit van Harvard zijn verricht. Zo hebben Amerikaanse geleerden actief de bouw van een Europese Gemeenschap bevorderd.

In Assemblee, Commissie en Werkgroep waren de socialisten niet in de meerderheid; in de werkverdeling en de functies die daarbij behoorden, zijn zij loyaal bejegend.

De bezielende kracht van heel dit werk was de eerste rapporteur, onze Belgische partijgenoot Fernand Dehousse, met zijn prachtig synthetisch talent. Uit alle moeilijkheden is men gekomen, behalve uit die van de Saarlandse deelneming aan Europa. Ook hiervoor had de Commissie een oplossing, waarbij de Duitse leden zich als goede Europeanen hadden

doen kennen. Toen er, in de volledige vergadering, hierover discussie dreigde, heeft men het betreffende artikel er voorlopig uitgelicht, om het afzonderlijk aan de zes ministers voor te leggen.

En ook over de economische integratie is er géén ruzie gekomen; zelfs meer begrip, dan op enig Europese conferentie tot nu toe. Op 10 Maart was dit ontwikkelingsproces echter nog niet afgesloten; vandaar dat *alle* Nederlandse Assemblee-leden in een gezamenlijke verklaring méér garantie voor deze integratie hebben gevraagd; een garantie ook voor stappen gedurende de eerste vijf jaren van de Gemeenschap, die in het Statuut vooral als voorbereidingsjaren waren gezien.

Ook de kwestie van de invoering van een algemeen Europees kiesrecht zal nader moeten worden bezien. Andere landen willen hiermee geen half jaar wachten, omdat zij van dit 'stemmen voor Europa' een bezielende werking verwachten. Die zal er ook wel zijn, als het om *echte* Europese verkiezingen gaat, doch niet om *nationaal* voorbereide, met nationaal opgestelde programs, zoals men nù voor ogen heeft.

En, wanneer de verkiezingen afhankelijk worden gesteld van een deugdelijke *Europese* voorbereiding, zou dan een dadelijke schepping ener echte Europese publieke opinie met Europese politieke programs, *niet* bezielend kunnen werken?

Hier ligt ook voor de Nederlandse socialisten, een grote moeilijkheid, vooral nadat wij ons er schrap tegen verzetten, dat aan de belagers van Europa de [missing: mogelijk?]heid zou worden geboden, hun sabotage-werk van binnen uit, in de jonge [missing] zwakke organisatie zèlf te verrichten!

[missing: Bet?]rekkelijk bevredigend geregeld acht ik de samenstelling van het Europese van de Kamer der Volken, waarin, althans principieel, de gelijkwaardigheid van Frankrijk en Duitsland is erkend — en van de Senaat, waarin [missing: men?] niet 'Amerikaanse is gaan spelen', door voor ieder land evenveel afgevaardigden voor te stellen; wat voor 48 staten kan, kan niet voor zes, die toch al in constellatie liggen van *drie grote* en *drie kleine,* zodat iedere gedachte, dat hier om twee drietallen gaat, die elkaar zouden moeten kunnen verlammen moet worden uitgebannen.

[missing: De?] verdere organisatie, die dus de vroegere voor Kolen en Staal en voor de [missing] in zich opneemt, spreekt vanzelf: een Uitvoerende Raad, verantwoordelijk [missing] twee Kamers; een algemeen Hof; de Raad van Nationale Ministers, en de voor actieve economische politiek zo belangrijke, Sociaal-Economische Raad: de Europese S.E.R.

Het geheel, waaraan Engelse en andere associés kunnen meedoen, zelfs met [missing]cht voor het terrein der associatieverdragen, wordt nauw verbonden met de Raad van Europa. Zo nauw, dat de Senaat als zodanig de delegatie der Zes vormt [missing] Assemblee van de Raad van Europa.

De Engelse en Scandinavische observateurs hebben deze voorbereiding al deze lang *actief* meegemaakt. Met het resultaat hebben zij hun instemming verdedigd: ook onze partijgenoten Robens van Engeland en Jakobsen van Denemarken.

Over de principiële bereidheid tot *economische* integratie hebben we al gesproken. Ook is er een hoofdstuk aanvaard over de pool-politiek, die de Gemeenschap zou moeten voeren. Ook hier was het initiatief aan Nederlandse, en wel aan Nederlands-socialistische, kant. Het oprichten en leiden van Europese 'nieuwe [missing]anen is nu mogelijk gemaakt, als een nieuwe competentie van de Europese Gemeenschap.

Toen men deze zaak begon, lagen er op het gebied der competenties drie mogelijkheden:

beperkte machtsorganen met beperkte bevoegdheden;

uitgebreide machtsorganen met weinig bevoegdheden;

of: uitgebreide machtsorganen met uitgebreide bevoegdheden.

derde mogelijkheid, waarbij er *evenwicht* is tussen organen en bevoegdheden, heeft het in *beginsel* gewonnen. Evenwicht kenmerkt het gehele Statuut;

[missing] evenwicht tussen Gemeenschapsbevoegdheid en Staten-bevoegdheden! Zal nu dit alles gaan werken, en spoedig? Verstandige mensen, d.w.z. mensen, die aan alle nieuwe denkbeelden twijfelen, bij alle goede zaken zeggen: 'Dat kon [missing] niet doorgaan'; bij alle verkeerde: 'Heb ik het niet gezegd' — die mensen twijfelen er dus weer aan.

Zij schrijven over 'haastig Straatsburg' — vergetend, dat het de Schuman- ministers zijn, die ons zes maanden geleden voor die krachtproef hebben gesteld, en dat ze toen *niet* geprotesteerd hebben! Zij achten dit 'geknutsel' zinloos. Maar ze vergeten al weer, dat de Amerikaanse Grondwet van 1776, de Franse Rechten van de Mens van 1789, onze democratische instellingen van 1848 — en ook het Plan-Schuman van 1952, uit dit geknutsel is voortgekomen. Zelfs in de ogen van [missing]zinnige Marxisten moet ons op de voorgrond stellen van de *economische* [missing]liteiten genade vinden.

Of dit alles nu gaat wraken, of Europa echt en voorgoed zijn Grondwet krijgt, [missing] nu van onze moed en van onze hardnekkigheid af.

Toen van een zekere aarzeling bij sommige ministers en hun ambtenaren bleek, is de Grondwetgevende Assemblee *niet* uiteengegaan. In strijd met, wat sommigen aannamen, is zij op 10 Maart *niet* ontbonden. Nadat het Statuut zelf met algemene stemmen en slechts enkele onthoudingen, door de dit keer nu eens *niet* harrewarrende politici is aangenomen, is er, ook met algemene stemmen, een Resolutie aanvaard, waarin de wens tot samenwerking met de regeringen wordt uitgesproken, terwijl de Constitutionele Commissie met het volgen der regeringsactiviteit wordt belast, en met het voorbereiden van een nieuwe volledige Vergadering te gelegener tijd. De Werkgroep van de Commissie, onder leiding van haar vast-beraden voorzitter, Van Brentano, komt op 15 April weer te Bonn bijeen.

Dit alles betekent, dat, zolang zij het vertrouwen van hun eigen parlementen hebben, de parlementariërs dóórgaan, tot het doel is bereikt.

Ook voor òns ligt hier een groot stuk verantwoordelijkheid — en grote mogelijkheden voor het democratisch-socialisme.

Wij hebben actief meegewerkt bij de vorming van een Socialistische Groep in Straatsburg; die Groep is er nu. Vorrink heeft steeds weer de Europese integratie in de Socialistische Internationale aan de orde gesteld. Het wederzijds begrip wordt groter; de practische mogelijkheden ook. Een eigen welvaartsplan wordt, in onderdelen, al twee jaar door de economische experts der Internationale voorbereid.

Een gezamenlijk concreet *politiek* programma is moeilijker, gezien de verschillen in *structuur* en *mogelijkheden*; bijvoorbeeld wat het eerste betreft, met de Duitse zusterpartij; wat het tweede betreft, met de Engelse. Wel zien we weer meer politieke mogelijkheden tussen de Benelux-partijen; hopelijk worden die spoedig op een nieuwe drie-partijen-conferentie onder ’t oog gezien.

Een goed en vruchtbaar contact, in de federalistische geest van de Partij van de Arbeid, hebben wij in de ‘Mouvement Sodaliste pour les États Unis d’Europe’. Ook in de algemene Europese Beweging en in de Bond van Europese Federalisten vindt ons woord een goede weerklank. De Partij van de Arbeid streeft, ook op Europees gebied, naar een doorbraak van oude grenslijnen; zij neemt een belangrijk aandeel in het initiatief voor een grote Europese progressieve vleugel!

Vrienden, weer vraag ik mij af, of ik nu advocaat voor een particuliere opvatting ben, of vertolker van wat er in onze Partij leeft. In de zes maanden van ingewikkelde en geconcentreerde voorbereiding is er weinig, te weinig contact geweest met U. Dat is een

beslist nadelige factor. Maar ik herinner me dan de tien in het begin van mijn rede genoemde gemeenschappelijke uitgangspunten, waarover op de laatste congressen overeenstemming is verkregen. Hierop is trouw voortgebouwd; als basis waren zij absoluut voldoende, ook in zoverre zij een *Europees* isolationisme te enenmale uitsluiten.

Zij passen ook in de geest van dat actuele vredeswerk van die 87 mensen, die elkaar nog tien jaar geleden bloedig bevochten, en nu een grootse krachtproef als een echt team hebben doorstaan; als resultaat hebben zij de wereld en Europa een boodschap van blijvende verzoening aangeboden: een duurzaam Europees Rechtsgezag!

Samensmelting en ontbinding wisselen elkaar af in de geschiedenis der mensheid. Acht jaar geleden zijn wij ternauwernood aan zo'n ontbindingsproces ontsnapt. Drie jaar zijn we nu bezig, de neiging tot integratie te benutten voor iets groots en iets blijvends; iets, wat ons in een volgende periode tegen een nieuwe fatale omslag beschermt. De tijd dringt; als het proces ons weer uit de handen glipt, is het te laat. Nog is er kans als een groot en machtig élan van de massa's zich daarachter plaatst. Laat in deze volkerenbeweging de Partij van de Arbeid te stemmen over voorstel 83 van het Partijbestuur, want wanneer dit is aangenomen, zijn daarmee vanzelf de voorstellen van Rotterdam vervallen.